

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4113-02-02/2013
D/13/508

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	D/13/508 - Prawidłowość realizacji zadań przez straże miejskie (gminne) w zakresie wykorzystania urządzeń ujawniających i zapisujących za pomocą technik utrwalania obrazów naruszenia przepisów ruchu drogowego.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
<i>Kontroler</i>	Wiesław Pietrzyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 87436 z dnia 16 października 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Gminy w Kamienicy Polskiej ¹ , ul. Marii Konopnickiej 12, 42-260 Kamienica Polska, regon 151397997.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Cezary Stempień, Wójt Gminy Kamienica Polska ² . (dowód: akta kontroli str. 3-6)

Ocena ogólna

II. Ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości³, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Działania podejmowane przez kontrolowaną jednostkę spowodowały, że prawidłowo spełnione zostały warunki lokalizacji miejsc, w których dokonywano pomiarów prędkości pojazdów, a także zapewniono legalność i sprawność urządzenia pomiarowego. Skutkiem podejmowanych działań, w okresie objętym kontrolą, był spadek średniej prędkości pojazdów w rejonach prowadzonych pomiarów.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły niewłaściwego oznakowania odcinka drogi, na którym dokonywano pomiaru prędkości, niezrealizowania uwag Marszałka Województwa Śląskiego (organu zarządzającego ruchem na drogach wojewódzkich) zawartych w zatwierdzeniu organizacji ruchu, a także niewłaściwego przeznaczenia środków finansowych uzyskanych z grzywien i kar, uzyskanych za naruszenia przepisów ruchu drogowego w zakresie przekraczania przez kierujących pojazdami dozwolonych prędkości.

¹ Zwany dalej „Urzędem”.

² Zwany dalej „Wójtem”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Warunki lokalizacji, sposób oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące

Opis stanu faktycznego

Zadanie kontroli ruchu drogowego w zakresie określonym w przepisach o ruchu drogowym na terenie Gminy Kamienica Polska realizowała od 26 września 2011 r. Straż Gminna, będąca jednostką organizacyjną gminy⁴.

(dowód: akta kontroli str. 7-14)

W latach 2011-2013 (do czasu kontroli NIK) na terenie Gminy Kamienica Polska⁵ nie rejestrowano naruszeń przepisów związanych z niestosowaniem się kierowców do limitów prędkości oraz sygnalizacji świetlnej przy wykorzystaniu stacjonarnych urządzeń rejestrujących. W związku z powyższym, Gmina nie była zobligowana i nie przeprowadzała analiz stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, wymaganych § 3 ust 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 17 czerwca 2011 r. w sprawie warunków lokalizacji, sposobu oznakowania i dokonywania pomiarów przez urządzenia rejestrujące⁶ i § 2 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 14 marca 2013 r.⁷ w tej samej sprawie, w związku z art. 129h ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. - Prawo o ruchu drogowym⁸.

(dowód: akta kontroli str. 15-53, 55)

W badanym okresie, w celu samoczynnego ujawniania i rejestrowania naruszeń przepisów ruchu drogowego w zakresie przekraczania przez kierujących pojazdami dozwolonych prędkości⁹, SG wykorzystywała jedno przenośne urządzenie typu Multanowa 6F¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 53-55, 64-80)

Dla rejonów lokalizacji pomiarów prędkości, tj. dla drogi krajowej nr 1¹¹ (dwie lokalizacje) i drogi wojewódzkiej nr 791¹² (jedna lokalizacja), zmiany organizacji ruchu na tych drogach, w związku z wprowadzeniem znaków D-51, nastąpiły odpowiednio 26 września 2011 r. i 12 października 2012 r. Analiza ewidencji wystawionych mandatów wykazała, że przed ww. datami mandatów za przekroczenie limitu dozwolonej prędkości nie wystawiono.

Organizację ruchu wprowadzono po uprzednim uzyskaniu pozytywnych opinii Komendanta Miejskiego Policji w Częstochowie¹³. W opiniach tych zawarto m.in. uwagę dotyczącą zweryfikowania, nie później niż po upływie roku od daty wprowadzonej zmiany organizacji ruchu, zasadności dalszego prowadzenia kontroli prędkości w wyznaczonych miejscach. Tożsama uwaga została zawarta w decyzji Marszałka Województwa Śląskiego (organu zarządzającego ruchem na drogach wojewódzkich), zatwierdzającej projekt organizacji ruchu dla DW-791. W decyzji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (organu zarządzającego ruchem na drogach krajowych), zatwierdzającej projekt organizacji ruchu dla DK- 1, nie zawarto ww. uwagi.

Z analizy przeprowadzonej przez SG wynikało, że w okresie od 12 października 2012 r. do 30 września 2013 r. kontrolę pomiaru prędkości na tym odcinku prowadzono przez 18 dni i wykonano 2 083 prawidłowe rejestracje pojazdów, których kierowcy popełnili wykroczenie, a średnie ujawnione przekroczenie prędkości uległo zmniejszeniu o 1,7 km/h z 19,5 km/h do 17,8 km/h. Gmina nie przekazała tych informacji Organowi zarządzającemu ruchem.

(dowód: akta kontroli str. 58-60, 81-138)

⁴ Utworzona 1 grudnia 2004 r. uchwałą Rady Gminy nr 113/XVI/2004 j, zwana dalej „SG” lub „Strażą”.

⁵ Zwana dalej „Gminą”.

⁶ Dz. U. Nr 133, poz. 770, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dokonywania pomiarów z 2011 r.”.

⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 366, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie dokonywania pomiarów z 2013 r.”.

⁸ Dz. U. z 2012 r. poz. 1137 ze zm.

⁹ W gminie nie rejestrowano innych wykroczeń przy użyciu urządzeń rejestrujących poza przekroczeniem prędkości.

¹⁰ Urządzenie wyprodukowano w 2006, (nr fabryczny 09-06-2651), zakupione przez Gminę 1 sierpnia 2007 r. (faktura VAT nr 21/2007) za kwotę 181 780,00 zł. Na koszt urządzenia składał się m.in. fotoradar wraz z oprogramowaniem oraz przetwornica, statyw, pamięć USB, osprzęt do zdalnego sterowania, komputer przenośny, zwane dalej „urządzeniem”.

¹¹ Zwana dalej „DK-1”.

¹² Zwana dalej „DW-791”.

¹³ Opinia z dnia 3 stycznia 2011 r. (WRD-5008/10) i opinia z dnia 16 marca 2012 r. (WRD-939/12).

Pomiarów prędkości na ww. drogach dokonywano w trzech rejonach:

- Rejon 1 – DK-1- droga główna ruchu przyspieszonego (GP), na odcinku 800 m w kilometrażu 489+400 (początek odcinka). Punkt pomiaru prędkości zlokalizowano w kilometrażu 488+720 przy ul. Warszawskiej 50 (przy granicy z Gminą Poczesna), w kierunku do Częstochowy.
- Rejon 2 – DK-1 - droga główna ruchu przyspieszonego (GP), na odcinku 600 m w kilometrażu 488+500 (początek odcinka). Punkt pomiaru prędkości zlokalizowano w kilometrażu 488+970 przy ul. Warszawskiej 77, w kierunku do Katowic.
- Rejon 3 – DW-791 - droga główna (G), na odcinku 2 km, w kilometrażu od 2+200 do 4+200 (początek i koniec odcinka). Punkt pomiaru prędkości zlokalizowano w kilometrażu 3+800 przy ul. Częstochowskiej 172.

(dowód: akta kontroli str. 81-161)

Przeprowadzone oględziny¹⁴ wykazały, że zgodnie z rozporządzeniem w sprawie dokonywania pomiarów z 2013 r.:

- urządzenie rejestrujące nie zapisywało za pomocą technik utrwalania obrazów naruszeń polegających na przekroczeniu przez kierujących pojazdami dopuszczalnej prędkości o 10 km lub mniej (§ 6). Na DK-1 pomiar, od którego urządzenie rejestrowało przekroczenie prędkości programowano na poziomie 81 km/h (prędkość dopuszczalna 70 km/h), natomiast na DW-791 na poziomie 61 km/h (prędkość dopuszczalna 50 km/h¹⁵);
- w czasie pracy urządzenie ustawiano i programowano tak, że zapisywało naruszenia dopuszczalnej prędkości o ustawioną w urządzeniu wartość postępującą (próg), co 1 km/h (§ 7 ust 1);
- urządzenie skutecznie rejestrowało ruch pojazdów z odległości od 15 do 60 m;
- odcinki na których SG wykonywała czynności związane z rejestracją pomiarów prędkości były oznakowane znakami drogowymi D-51¹⁶ (§ 8 pkt 3);
- pomiar prędkości nie dotyczył miejsc znajdujących się przed znakami D-51 - kontrola prędkości – fotoradar (§ 7 ust 2);
- urządzenie było umieszczane w widocznym miejscu drogi, w sposób niepowodujący dodatkowego utrudnienia w ruchu dla innych jego uczestników, ponad wynikający z ograniczeń w obowiązującej organizacji ruchu na drodze (§ 8 pkt 1);
- w odległości mniejszej niż 500 m od ww. rejonów, w których Straż wykonywała czynności związane z rejestracją przekroczeń prędkości, nie było zlokalizowanych w żadnym kierunku innych urządzeń rejestrujących (§ 8 pkt 2 lit a i lit b).

(dowód: akta kontroli str. 139-171, 309-337)

Czynności SG z zakresu kontroli ruchu drogowego z użyciem przenośnych urządzeń rejestrujących w oznakowanym miejscu i określonym czasie zostały zgodnie z art. 129 b ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, uzgodnione w dniu 21 lipca 2011 r. z Komendantem Miejskim Policji w Częstochowie. Uzgodnienia te zostały oparte na dwóch analizach dotyczących bezpieczeństwa¹⁷ w ruchu drogowym na terenie Gminy Kamienica Polska, przeprowadzonych na etapie tworzenia projektu zmiany organizacji ruchu dla poszczególnych rejonów, tj. analizy w roku 2010, w porównaniu do roku 2009, oraz analizy w I półroczu 2011 r., w porównaniu z I półroczem 2010 r. W uzgodnieniach Komendant wskazał, że czynności te będą wykonywane przez Straż w trzech rejonach, w godzinach od 8⁰⁰ do 19⁰⁰.

Z ww. analiz wynikało, że w uzgodnionych lokalizacjach miało miejsce 41 zdarzeń drogowych, w tym 4 wypadki oraz 37 kolizji, w których śmierć poniosła 1 osoba, a 4 osoby zostały ranne. Najwięcej zdarzeń miało miejsce w godzinach od 6⁰⁰ do 21⁰⁰.

¹⁴ Oględzin w ww. trzech rejonach oraz oględziny systemu rejestru wystawionych mandatów; analizy dokonano przy udziale upoważnionego administratora systemu na podstawie zarejestrowanego w dniu 8 maja 2008 r. zbioru danych osobowych o nazwie „Rejestr osób, którym wystawiono mandaty karny”. Komendant SG posiadał kartę kryptograficzną przekazaną przez MSWiA umożliwiającą dostęp do systemu CEPiK,

¹⁵ Ograniczenie obowiązujące w godzinach wykonywania pomiarów prędkości ustalonych z Policją.

¹⁶ Na DK-1 oznakowanie umieszczono przy lewej i prawej jezdni.

¹⁷ Analizy przekazane kontrolerowi przez Policję sporządzone w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji SEWiK.

Ponadto z analiz wynikało, że w latach 2008-2011 (I półrocze) na terenie całej gminy odnotowano ogółem 348 zdarzeń drogowych (odpowiednio 93, 114, 107 i 32 zdarzenia), w tym 49 wypadków (odpowiednio 15, 14, 12 i 8 wypadków) i 299 kolizji (odpowiednio 78, 100, 95 i 26 kolizji). W wyniku tych zdarzeń śmierć poniosło 7 osób (5 w 2009 r. i 2 w 2010 r.), a rannych zostało 63 osoby (odpowiednio 19, 17, 16 i 11 rannych).

(dowód: akta kontroli str. 23-52)

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że pomiary prędkości na DK-1 były wykonywane w bezpośrednim rejonie przejścia dla pieszych, natomiast na DW-791 w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły podstawowej z oddziałem przedszkolnym, przejścia dla pieszych (dodatkowo oznaczonym znakiem T-27, tj. przejście szczególnie uczęszczane przez dzieci), budynku ochotniczej straży pożarnej, przystanku komunikacji publicznej i po przeciwnej stronie kościoła parafialnego.

(dowód: akta kontroli str. 139-170)

Kontrola ruchu drogowego na terenie Gminy wykonywana była przez 5 przeszkolonych strażników gminnych, na podstawie stosownych upoważnień, wydanych przez Komendanta Miejskiego Policji w Częstochowie na podstawie art. 129e ustawy Prawo o ruchu drogowym¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 27, 30, 174-184, 300-308)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Jeden ze znaków D-51 - Automatyczna kontrola prędkości, wskazujący odcinek na DW-791, na którym dokonywany jest pomiar prędkości, umieszczony był na niewłaściwej wysokości w stosunku do wymogów określonych w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach¹⁹ (175 cm zamiast 200 cm), natomiast pod drugim znakiem brakowało tabliczki informacyjnej o długości odcinka, na którym prowadzony jest pomiar prędkości. W wyniku działań podjętych przez Komendanta Straży, w trakcie kontroli NIK, znaki poprawiono i uzupełniono.

(dowód: akta kontroli str. 139-170, 172-173)

2. Na wniosek Wójta Kamienicy Polskiej z dnia 13 czerwca 2012 r.²⁰ Marszałek Województwa Śląskiego, będący organem zarządzającym ruchem na drogach województwa, zatwierdził w dniu 2 sierpnia 2012 r.²¹ projekt stałej organizacji ruchu związanej z ustawieniem znaków D-51 - Automatyczna kontrola prędkości na DW-791 w miejscowości Osiny, z uwagą o treści²² „(...) zasadność dokonywania kontroli prędkości pojazdów winna być zweryfikowana po upływie 12 miesięcy od daty wprowadzonej zmiany organizacji ruchu (ww. organizację wprowadzono w dniu 12 października 2012 r.), w tym celu należy przedkładać organowi zarządzającemu ruchem na koniec każdego kwartału informacje o liczbie dni, w których przeprowadzono kontrole oraz liczbie stwierdzonych przekroczeń prędkości wraz z informacją o ile dopuszczalna prędkość została przekroczona”. Gmina nie przekazała takich informacji Marszałkowi Województwa Śląskiego i tym samym nie wywiązała się z ww. obowiązku.

W Urzędzie nie wyznaczono pracownika odpowiedzialnego za realizację postanowień zawartych w decyzji. Wójt wyjaśnił, że nie przypisano żadnemu pracownikowi czynności związanych z realizacją obowiązków zawartych w ww. decyzji i były one wykonywane

¹⁸ Strażnicy odbyli szkolenie podstawowe strażników gminnych (miejskich) rozszerzone o tematykę z zakresu ruchu drogowego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (Dz. U. z 2003 r. nr 14, poz. 144).

¹⁹ Dz. U. Nr 220, poz. 2181, ze zm., zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych”.

²⁰ Nr pisma BZ.7226.1.15.2012

²¹ Decyzja nr KT RIR.8022.221.2012.BAL

²² Uwagi wynikające z opinii Policji z dnia 24 kwietnia 2012 r., pismo nr Rd-II5321-512/1426/12

przez Referat Gospodarki Komunalnej Urzędu. Wójt stwierdził ponadto, że informacje takie były sporządzane, jednak - z uwagi na brak wytycznych - nie zostały przekazane. Wobec niewywiązywania się przez Gminę z ww. obowiązku, organ zarządzający ruchem pismem z 22 października 2013 r. wezwał Gminę w terminie 30 dni do złożenia projektu docelowej organizacji ruchu wraz z niezbędnymi opiniami.

(dowód: akta kontroli str. 15-17, 53-56, 125, 129-130, 293-299)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Pomimo braku prawnego obowiązku prowadzenia analiz stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego, poprzedzających lokalizację przenośnych urządzeń rejestrujących, zebranie danych w tym zakresie i ich analiza pod kątem miejsc występowania największej liczby zdarzeń drogowych i ich skutków oraz miejsc wymagających - z uwagi na zagrożenie bezpieczeństwa użytkowników dróg – szczególnych działań, winny stanowić rzetelną podstawę wytypowania lokalizacji takich urządzeń.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

2. Legalność urządzeń wykorzystywanych do pomiaru prędkości

Opis stanu
faktycznego

Dla wykorzystywanego przez SG przenośnego urządzenia typu Multanowa 6F Prezes Głównego Urzędu Miar wydał w dniu 18 września 2006 r. decyzję²³ zatwierdzenia typu przyrządu do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym (znak zatwierdzenia typu PLT 06208) ważną do 18 września 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 185-190)

W badanym okresie urządzenie było na bieżąco kontrolowane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych²⁴ i posiadało stosowne świadectwa legalizacji wydane przez Okręgowy Urząd Miar w Katowicach. Ostatnia legalizacja miała miejsce 8 maja 2013 r. i była ważna do 31 maja 2014 r.

Stwierdzono, że cechy zabezpieczające elementy przyrządu pomiarowego przed dostępem osób nieuprawnionych umieszczone były zgodnie z opisem w świadectwie legalizacji z 8 maja 2013 r., tzn. występowały w formie 3 sztuk plomb ołowianych (cecha zabezpieczająca 5PL*) nałożonych na druty przewleczone przez otwory w:

- śrubie mocującej i trzpieniu na dolnej płycie panelu sterowania BG/6F-2,
- trzpieniu i radiatorze na dolnej płycie centralnego modułu ZSE/6F-2 ,
- śrubie mocującej i trzpieniu na tylnej płycie bloku antenowego DRS-2/34.

(dowód: akta kontroli str. 139, 141-142, 191-196)

Nie stwierdzono przypadku uszkodzenia urządzenia w wyniku kolizji drogowej.

(dowód: akta kontroli str. 54-55)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

²³ Decyzja nr ZT 232/2006.

²⁴ Dz. U. Nr 225, poz.1663

3. Mobilne urządzenie pomiarowe wykorzystywane przez Straż

Opis stanu faktycznego

Analiza średniej stwierdzonej prędkości w rejonach pomiaru prędkości w latach 2010-2013 przedstawiona przez SG wykazała, że w 2013 r. prędkość ta w porównaniu do 2010 r. uległa zmniejszeniu o 9 km/h, tj. o 10% (z 96 km/h do 87 km/h).

W latach 2011 – 2013 (do 30 września) wystawiono ogółem 40 400 mandatów, z tego 38 650 mandatów (95,7 %) na DK-1 i 1 750 mandatów (4,3 %) na DW-971.

(dowód: akta kontroli str. 197-198)

Urząd czynił starania w celu zainstalowania fotoradaru stałego w miejscowości Osiny, jednak - jak wyjaśnił Wójt - proponowana lokalizacja została negatywnie zaopiniowana przez Głównego Inspektora Transportu Ruchu Drogowego z powodu braku podstaw do wydania zgody na instalację stacjonarnego urządzenia rejestrującego w proponowanej lokalizacji²⁵.

Ponadto, według wyjaśnień Wójta, Urząd „ (...) po przeprowadzeniu analizy bezpieczeństwa czyni obecnie starania w celu zainstalowania systemu kontroli przejazdu pojazdów na czerwonym świetle na skrzyżowaniu DK-1 i drogi powiatowej nr 1023 w miejscowości Romanów”. Wójt nie wyjaśnił na jakim etapie znajduje się przygotowanie projektu i nie przedłożył ww. analizy bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli str. 33-35)

Urząd i SG nie gromadziły i w związku z tym nie poddawały analizie danych dotyczących wypadków i kolizji drogowych w miejscach objętych automatycznym nadzorem pod kątem ich przyczyn i skutków. Jak wyjaśnił Wójt ww. informacje były gromadzone w Policji.

(dowód: akta kontroli str. 33-35)

Z informacji Policji wynika, że w rejonach pomiaru prędkości w 2013 r., w okresie lat 2011-2013 (do 30 września), miały miejsce 44 zdarzenia drogowe, (5 wypadków i 38 kolizji, w wyniku których śmierć poniosła 1 osoba, a 7 osób zostało rannych), w tym w wyniku przekroczenia dozwolonej prędkości odnotowano 3 wypadki i 14 kolizji.

Z analizy porównawczej pierwszych trzech kwartałów 2013 r. do pierwszych trzech kwartałów 2012 r. w ww. rejonach wynika, że liczba wypadków zmalała o 50% (z 2 do 1 wypadku), a liczba kolizji wzrosła o 43% (z 8 do 14 kolizji). W wyniku tych zdarzeń w 2013 r. nie odnotowano ofiar śmiertelnych (w 2012 r. była 1 ofiara śmiertelna), liczba rannych zmalała o 33% (z 3 do 2 rannych). Liczba zdarzeń, których przyczyną była nadmierna prędkość kształtowała się na niezmiennym poziomie, tj. odnotowano po 1 wypadku i po 3 kolizje.

(dowód: akta kontroli str. 27-32, 199)

Nie odnotowano wniosków społecznych dotyczących instalacji, przeniesienia lub likwidacji urządzeń rejestrujących.

(dowód: akta kontroli str. 200)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Wykorzystanie środków finansowych uzyskanych z nałożonych przez Straż Gminną kar i grzywien.

W latach 2011- 2013 (do 30 września), w wyniku prowadzonych postępowań w sprawach o naruszenia związane z niestosowaniem się do limitów prędkości, ujawnionych za pomocą urządzenia rejestrującego, nałożono na kierujących 40 733 mandaty karne w kwocie

²⁵ Wniosek zaopiniowano negatywnie zgodnie z § 3 ust 1 rozporządzenia w sprawie dokonywania pomiarów z 2011 r. - po przeprowadzeniu analizy bezpieczeństwa stwierdzono, że w okresie od 2008 r. do października 2011 r. we wnioskowanej lokalizacji doszło do 2 wypadków, w których 3 osoby zostały ranne oraz 3 kolizji. Żadne z wymienionych powyżej zdarzeń nie było spowodowane przekroczeniem prędkości – pismo z dnia 13 grudnia 2011 r. (znak pisma CAN.0510.117.2011.0302.1702).

ogółem 6 834 909,34 zł (57% zaplanowanych dochodów w kwocie 11 939 560,00 zł). W poszczególnych latach objętych kontrolą kary te wyniosły 832 820,86 zł (plan po zm. 2 900 00,00 zł) w 2011 r., 3 306 535,14 zł (plan po zm. 5 550 000,00 zł) w 2012 r. i w 2013 r. (do 30 września) 2 695 553,34 zł (plan po zm. 3 489 560,00 zł).

Ponadto, w ww. okresie SG wystawiła mandaty ogółem na kwotę 1 340,00 zł (odpowiednio 400,00 zł, 740,00 zł i 200,00 zł) z tytułu innych niż drogowe wykroczeń.

Gmina uzyskała z tego tytułu dochody ogółem w wysokości 5 267 306,96 zł (77,1 % kwot należnych), z tego 585 896,83 zł w 2011 r., 2 658 319,40 zł w 2012 r. i 2 023 090,73 zł w 2013 r.

Wszystkie ww. dochody wraz z odsetkami były księgowane w Urzędzie na wyodrębnionym koncie 222-07 (rozliczenie dochodów budżetowych), a następnie były przeksięgowane na konto 901 (dochody budżetu).

W ww. okresie kwotę należności w wysokości ogółem 500 054,38 zł Gmina przekazała do wyegzekwowania przez komornika. W przypadku pozostałych należności sprawy są w toku rozpatrywania.

Na podstawie art. 96 § 3 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń²⁶, w okresie objętym kontrolą, w związku z niewskazaniem na żądanie uprawnionego organu komu powierzono pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, wstawiono ogółem 8 835 mandatów (odpowiednio 951, 4 315 i 3 669) oraz skierowała ogółem 5 383 wniosków do sądu o ukaranie z tego tytułu (odpowiednio 214, 2 018 i 3 151). Wartość wystawionych mandatów i wartość spraw skierowanych do sądu z tego tytułu wynosiła ogółem 1 567 602,38 zł. Średnia wartość jednostkowa wystawionego mandatu lub sprawy skierowanej do sądu wyniosła 110 zł.

(dowód: akta kontroli str. 198, 201- 292, 338-339)

W badanym okresie wydatki z dochodów uzyskanych z grzywien nałożonych za naruszenia przepisów ruchu drogowego ujawnione za pomocą urządzeń rejestrujących nie były rejestrowane na wydzielonym koncie księgowym.

Według informacji Skarbnika Gminy, dochody uzyskane z grzywien nałożonych za naruszenia przepisów ruchu drogowego, ujawnione za pomocą urządzeń rejestrujących, w kwocie ogółem 5 267 306,96 zł (z tego 585 896,83 zł w 2011 r., 2 658 319,40 zł w 2012 r. i 2 023 090,73 zł w 2013 r.) zostały w Gminie przeznaczone na:

- w 2011 r. kwotę 201 579,00 zł przeznaczono na finansowanie zadań inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych związanych z siecią dróg, a 384 317,83 zł na utrzymanie i funkcjonowanie infrastruktury oraz urządzeń drogowych, w tym na budowę, przebudowę, remont, utrzymanie i ochronę dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich,
- w 2012 r. kwotę 308 450,32 zł przeznaczono na funkcjonowanie infrastruktury oraz urządzeń drogowych, w tym na budowę, przebudowę, remont, utrzymanie i ochronę dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, 1 311 087,49 zł na utrzymanie Straży Gminnej, 311 070,74 zł na utrzymanie przedszkola, 307 746,78 zł na oświetlenie ulic, 243 952,96 zł na dowóz dzieci, a 176 751,11 zł na wydatki bieżące Ochotniczej Straży Pożarnej,
- w 2013 r. (do 30 czerwca) kwotę 244 530,01 zł przeznaczono na funkcjonowanie infrastruktury oraz urządzeń drogowych, w tym na budowę, przebudowę, remont, utrzymanie i ochronę dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, 1 052 824,36 zł na utrzymanie Straży Gminnej, 301 053,19 zł na utrzymanie przedszkola, 125 727,48 zł na oświetlenie ulic, 168 952,38 zł na dowóz dzieci, a 130 203,31 zł na wydatki bieżące Ochotniczej Straży Pożarnej.

(dowód: akta kontroli str. 201-255)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

²⁶ Dz. U. z 2013 r. poz. 428.

W 2012 r. i 2013 r., wbrew art. 20d pkt 1, pkt 2 i pkt 3 ustawy o drogach publicznych, zobowiązującemu do przeznaczenia dochodów uzyskanych z grzywien nałożonych za naruszenia przepisów ruchu drogowego ujawnione za pomocą urządzeń rejestrujących na finansowanie zadań inwestycyjnych, modernizacyjnych lub remontowych związanych z siecią drogową; utrzymanie i funkcjonowanie infrastruktury oraz urządzeń drogowych, w tym na budowę, przebudowę, remont, utrzymanie i ochronę dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich; poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym popularyzację przepisów ruchu drogowego, działalność edukacyjną oraz współpracę w tym zakresie z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi, Gmina wydatkowała środki uzyskane z ww. tytułu na cele niewymienione w przytoczonym przepisie, w tym na:

- oświetlenie ulic, odpowiednio: 307 746,78 zł i 125 727,48 zł,
- utrzymanie przedszkola, odpowiednio: 311 070,74 zł i 301 053,19 zł,
- dowóz dzieci, odpowiednio: 243 952,96 zł i 168 952,38 zł,
- wydatki bieżące Ochotniczej Straży Pożarnej, odpowiednio: 176 751,11 zł i 130 203,31 zł.

Wójt wyjaśnił m.in., że środki finansowe przeznaczano na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym popularyzację przepisów ruchu drogowego, działalność edukacyjną oraz współpracę w tym zakresie z właściwymi organizacjami społecznymi i instytucjami pozarządowymi.

W ocenie NIK, powyższe wyjaśnienie nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż wydatki na sfinansowanie ww. zadań Gmina była zobowiązana ponieść, bez względu na wpływy z fotoradarów.

(dowód: akta kontroli str. 54-56, 201-255)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Zdaniem NIK, brak w ewidencji księgowej rozwiązań pozwalających na jednoznaczne i automatyczne określenie przeznaczenia środków uzyskanych z tytułu grzywien nałożonych za naruszenia przepisów ruchu drogowego, ujawnionych za pomocą urządzeń rejestrujących, utrudnia zapewnienie i weryfikację wypełnienia obowiązków określonych w art. 20d pkt 1- 3 ustawy o drogach publicznych.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁷, wnosi o:

- 1. Zapewnienie wydatkowania środków finansowych uzyskanych z kar i grzywien nałożonych na kierujących za przekroczenia prędkości, ujawnione w wyniku pomiarów dokonanych z zastosowaniem urządzeń rejestrujących, na cele określone w przepisach.**
- 2. Realizację decyzji organu zarządzającego ruchem na drogach wojewódzkich w zakresie dokonywania oceny zasadności kontroli prędkości pojazdów w zatwierdzonych lokalizacjach przenośnych fotoradarów.**

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

²⁷ Dz.U. z 2012 r., poz.82

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 29 listopada 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Katowicach

Dyrektor

z up. Wicedyrektor

Przemysław Fedorowicz

Kontroler

Wiesław Pietrzyk

Starszy inspektor kontroli państwowej

.....